

Rapport – nr. 129/2024

Lars J. Halvorsen og Paul Bjerke

Innholdsanalyse av Kyst og Fjord – utgivelsesåret 2023

Forfatter	Lars J. Halvorsen og Paul Bjerke
Utgjevar	Høgskulen i Volda
År	2024
Serie	Rapport
ISBN	978-82-7661- 382-7 (digital utgåve)
ISSN	1891-5981
Sats	Forfattar
Distribusjon	http://hivolda.no

Innholdsanalyse av Kyst og Fjord – utgivelsesåret 2023.

© Forfattar/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfattar/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk..

Rapport / Høgskulen i Volda

Vitskaplege og andre faglege arbeid på høgare nivå enn notat. Både forfattar og institusjon er fagleg ansvarlege for publikasjonen. Arbeida kan vere rapportar frå prosjekt/oppdragsverksemd eller reint teoretiske arbeid av eit visst omfang. Rapportane må vere godt gjennomarbeidde med omsyn til innhald, struktur og språk og innehalde referansar. Rapportane skal vere godkjende av anten dekan eller prosjektleiar eller annan fagperson dei har utpeika og forskingsrådgevar ved HVO.

Forord

Rapporten *Innholdsanalyse av Kyst og Fjord. Utgivelsesåret 2023.* er gjort på oppdrag for Medietilsynet. Hensikten med undersøkelsen har vært å vurdere innholdet i *Kyst og Fjord* opp mot kravene i *Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier*, §5 samt definisjonene i § 3. Undersøkelsen er en del av Medietilsynets rutinemessige oppfølging av medier som mottar tilskudd.

Vår kontaktperson ved Medietilsynet har vært Heidi Schau-Hvatum. Vi vil rette en stor takk for et interessant oppdrag og godt samarbeid!

Volda, 26. april 2024

Lars J. Halvorsen (prosjektleder)

Innhold

Forord	3
1. Om oppdraget og undersøkelsesopplegget	6
<i>Kyst og Fjord som nisjemedium</i>	6
<i>Metode og datamateriale</i>	10
2. Endringer i pressestøtten	12
<i>Pressestøttens opprinnelse og formål</i>	12
<i>Breddekravet endres</i>	13
<i>Plattformnøytral tilskuddsordning</i>	14
<i>Ukeavisene flyttes til Medietilsynet</i>	17
<i>Nasjonale nisjemedier og nasjonale nummertø-medier</i>	18
3. Er Kyst og Fjord et resultat av journalistisk arbeid?	22
<i>Publiseringsfrekvens</i>	22
<i>Egenproduksjon</i>	23
<i>Kildebruk</i>	25
<i>Profesjonsetiske standarder</i>	27
4. Er Kyst og Fjord en «avis»?	28
<i>Sjangersammensetning</i>	28
<i>Nyhetsfunksjon og demokratisk relevans</i>	28
<i>Tematisk bredde i Kyst og Fjord</i>	32
5. Er Kyst og Fjord rettet til allmennheten?	37
<i>Språk</i>	38
<i>Allmenn innretning</i>	40
<i>Henvendelsesform</i>	41
6. Konklusjon	43
Referanser	44

Vedlegg 1. Bransjeinterne ord og uttrykk	46
---	-----------

Tabeller

Tabell 1. Kyst og Fjord og 12 nasjonale mottakere av produksjonstilskudd.	22
Tabell 2. Kyst og Fjord. Fordeling etter stofftype. N=385.	24
Tabell 3. Demokratisk relevans og dagsaktualitet. Prosent. N=385.	31
Tabell 4. Dekningen av ulike temaer i Kyst og Fjord i 2023. Prosent. N=385.	33
Tabell 5. Spredning på ulike hovedtemaer i seks aviser.....	34
Tabell 6. Spredningen i temakategorier innenfor stoffet som har 'landbruk, fiske' som hovedtema.	35
Tabell 7. Antall ikke-allmenne faguttrykk i Kyst og Fjord per artikkel. N=385.....	39

1. Om oppdraget og undersøkelsesopplegget

Utgangspunktet for denne undersøkelsen er at Medietilsynet gjennomfører stikkprøver som en del av rutinemessig oppfølging av mottakere av produksjonstilskudd for nyhets- og aktualitetsmedier. Medietilsynet har gitt Høgskulen i Volda (HVO) i oppdrag å gjøre en innholdsanalyse av et utvalg artikler i *Kyst og Fjords* i 2023 for å vurdere publikasjonens innhold opp mot kravene i Forskriften om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier § 5. *Hvem som kan få tilskudd*¹.

Det kan gis tilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier som:

- a) har som hovedformål å drive løpende journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten
- b) har nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt som utgjør majoriteten av mediets samlede redaksjonelle innhold gjennom et kalenderår
- c) har en bred sammensetning av ulike sjangre og tematisk innhold fra ulike samfunnsområder
- h) publiserer minst fem egenproduserte redaksjonelle saker per uke i minimum 48 av årets uker
- i) publiserer minst 480 egenproduserte redaksjonelle saker per år

Kyst og Fjord som nisjemedium

Kyst og fjord er alene på sitt utgiversted og kunne dermed kvalifisert for støtte som lokalt alenemedium. Dette forutsetter at publikasjonen oppfyller kravene i § 5. c) om bred sammensetning av innhold fra ulike samfunnsområder. For å oppfylle dette kravet skulle *Kyst og Fjord* ha dekket sin utgiverkommune Lebesby (og gjerne andre kommuner som abonnerer på publikasjonen) systematisk og bredt. *Kyst og Fjord* gjør åpenbart ikke dette. Den dekker verken oppvekst- og utdanningssektoren, eldreomsorg, lokal samferdsel (utenom evt. fiskerirelatert infrastruktur), lokalpolitikk eller lokal forvaltning (med mindre det skulle

---

¹ <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2022-12-08-2117>

handle om fiskeri og havbruk). Knappt noen av de 385 artiklene vi har gått gjennom skriver eksempelvis om møter i kommunestyret.

En av de absolutt hyppigst brukte kildene i norske lokalaviser er ordføreren. Vi har søkt på etternavnet til ordføreren på *Kyst og Fjords* hjemmesider og får kun 20 treff for 2023. Alle handler om fiskerirelaterte spørsmål og ingen om lokalpolitikk på andre samfunnsområder. Kommunedirektør er en annen vanlig kildegruppe. Søk på kommunedirektør Harald Larssen (oppgitt som rådmann på kommunens hjemmesider) gir ett treff – en sak der han uttaler seg om rømming fra et oppdrettsanlegg.

Avisen har vunnet Landslaget for lokalavisers pris som Årets lokalavis 2020/2021. I juryens vurdering heter det blant annet:

Ved første øyekast er *Kyst og Fjord* ei smal næringslivsavis, men avisa er så sterkt til stede på kaia at den virkelig blir en «kystens lokalavis». Her er det ekte historier om fisk, mennesker og verdiskaping, nasjonale saker som for lengst burde ha vært plukket opp av riksmidia.²

Kyst og Fjord bidrar altså ikke til å holde leserne orientert om lokale forhold som angår dem som innbyggere i Lebesby, eller de andre kommunene som abonnentene bor i, mens som folk som jobber i og inn mot fiskerinæringen og tilstøtende næringer langs kysten. Dette er trolig årsaken til at *Kyst og Fjord* har en lav husstandsdekning i Lebesby (knappe 15 prosent). Til sammenligning abonnerer en drøy tredjedel av innbyggerne på *Finnmarken*, som utgis i Vadsø, 266 km unna.

Et nasjonalt nisjemedium har derimot unntak fra breddekravet i paragraf 5, punkt c) og er definert i forskriftens paragraf 3, punkt k):

nummertomedium som har minst 200 av abonnementstallet i minimum fire av landets fylker og minst 25 prosent av abonnementstallet utenfor utgiverfylket. Nasjonale nisjemedier har et

---

² <https://journalisten.no/cecilie-myrseth-finnmark-fiskerijournalistikk/kyst-og-fjord-fyller-ti-ar-og-feirer-med-pris-for-arets-lokalavis-og-stor-opplagsvekst/470485>

bredt innhold om politikk, økonomi eller samfunnsliv, men er smalere i sin innholdsprofil enn øvrige nyhets- og aktualitetsmedier.

Vi vil derfor analysere *Kyst og Fjord* opp mot vilkårene for kategorien «nasjonale nisjemedier». Fra og med 1. januar 2023 er det innført et skille i Forskriften for produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier mellom «nasjonale nummertø-medier» og «nasjonale nisjemedier»³. Gruppene nasjonale medier skal skilles fra hverandre ut fra to kumulative kriterier.

For alle typer medier gjelder at nyhets- og aktualitetsmedier kan få tilskudd når de «har som hovedformål å drive løpende journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten» og «når de har nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt som utgjør majoriteten av mediets samlede redaksjonelle innhold gjennom et kalenderår».

Det må derfor først vurderes om *Kyst og Fjord* fyller kravet i paragraf 5 punkt a), dvs. om publikasjonen har som hovedformål å drive løpende journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Det krever en vurdering av om publikasjonens innhold er journalistikk slik det vanligvis forstås, og om det formidles til allmennheten. Dette krever en analyse av publikasjonens *form*.

Dernest må det etter paragraf 5 punkt b) vurderes om publikasjonen inneholder nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt som utgjør majoriteten av mediets samlede redaksjonelle innhold gjennom et kalenderår. Dette krever en analyse av *sjangersammensetning*.

Det må også vurderes om *Kyst og Fjord* har et smalere fokus på sin nisje med et bredt innhold om politikk, økonomi eller samfunnsliv etter paragraf 3 punkt k). Dette krever en vurdering av *tematisk bredde*.

---

³ Denne undersøkelsen bygger på funnene som er presentert i rapporten *Innholdsanalyse av 12 riksdekkende nyhets- og aktualitetsmedier, utgivelsesåret 2022 (Halvorsen mfl. 2023)* og på tidligere utredninger gjennomført av forskere ved HVO.

Kyst og Fjord ble etablert i 2011 av Øystein Ingilæ som også er redaktør. I 2022 ble avisen solgt til Polaris Media⁴. Frem til høsten 2023 utkom *Kyst og Fjord* en gang i uken på papir i 50 av årets uker for dette året, og daglig som fortløpende oppdatert nettavis. *Kyst og Fjord* er medlem av Landslaget for lokalaviser (LLA) og er derigjennom tilsluttet pressens selvdømmeordning.

Vi legger dermed til grunn at *Kyst og Fjord* verken er et medlemsblad, har som hovedformål å drive reklame eller markedsføring, eller hovedsakelig inneholder politisk, ideologisk eller religiøst vinklet stoff. Analysen vil derfor fokusere på:

- 1) Om innholdet i *Kyst og Fjord* er resultat av journalistisk arbeid og om innholdet er relevant og tilgjengelig for allmennheten.
- 2) Om innholdet i *Kyst og Fjord* har en sjangersammensetning hvor nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt utgjør majoriteten av mediets samlede redaksjonelle innhold.
- 3) Om *Kyst og Fjord* er rettet til allmennheten.

Vi har kun vurdert papirutgavene. Vi har ikke vurdert abonnementsstall og geografisk spredning av abonnenter.

---

⁴ <https://www.kystogfjord.no/nyheter/forsiden/Kyst-og-Fjord-til-Polaris-Media>

Metode og datamateriale

Vi har benyttet en kvantitativ innholdsanalyse for å kartlegge innholdet. I denne typen analyser konstrueres data ved at man registrerer informasjon om hver artikkel i form av forhåndsbestemte variabler (for eksempel artikkelens stofftype), etter et forhåndsdefinert sett av verdier/kategorier (for eksempel 'nyhet og reportasjestoff', 'notis' osv.). Et viktig verktøy i registreringen av materialet er en kodebok, der man definerer variablene, verdiene og tilhørende tallverdier for hver verdi. Til kodingen har vi benyttet et elektronisk datainnsamlingsprogram der kodene er lagt inn på forhånd. Teknisk sett gjennomføres innholdsregistrering på samme vis som utfylling av et spørreskjema. For hver artikkel registreres det informasjon om et sett «spørsmål» etter forhåndsdefinerte «svarkategorier».

I samfunnsvitenskapen aksepterer man i de fleste tilfeller fem prosent usikkerhet og en feilmargin på fem prosent. I undersøkelsen har vi trukket et utvalg på 385 artikler. Dette utvalget gir et tilstrekkelig grunnlag til å generalisere om hele populasjonen utvalget er trukket fra, innenfor denne usikkerhets- og feilmarginen (Denscombe 2017, s. 47; Hellevik 2009, s.114). Utvalget er trukket fra papirutgaven.

Vi har registrert informasjon om

- Type stoff/sjanger
- Bruk av bransjeintern terminologi
- Artiklenes lengde
- Kildebruk – synlige muntlige kilder
- Kildebruk – skriftlige kilder
- Dagsaktualitet
- Hovedtema
- Viktigste bitema, der et slikt er dekt i minst 25 % av artikkelen
- Temakategorier

I analysene av bredde i tematisk innhold (jf. forskriftens paragraf 3, punkt k) er den viktigste variabelen 'hovedtema'. Denne variabelen har til sammen 58 verdier, samt restkategorien 'annet'.

Vi benytter også et annet mål for bredde i form av variabelen 'temakategorier'. Denne er konstruert for å vurdere avisstoff opp mot forskriften med produksjonstilskuddet, som helt siden etableringen av pressestøtten har vært å støtte medier som bidrar til offentlig opplysning og debatt om demokratiske og samfunnsmessig relevante forhold. Variabelen 'temakategorier' har 11 variabler, hvorav de syv første betraktes som støtteverdige, mens de fire siste fungerer som underholdning eller henvender seg til leseren som klient/forbruker, ikke som borger. 'Temakategorier' kan også si noe om bredden i deknningen av de ulike 'hovedtemaene'. Dette beskrives nærmere i kapittel seks og syv.

De fleste analysene er komparative. Vi sammenligner *Kyst og Fjord* med et utvalg nasjonale tilskuddsmottakere.

2. Endringer i pressestøtten

Pressestøttens opprinnelse og formål

Hellerudkomiteens (Hellerud 1967) arbeid la grunnlaget for at pressestøtten ble innført i 1969⁵. Komiteens vurdering var at «aviser», særlig utsatte nummertø-aviser, burde ha statsstøtte. Den ideologiske begrunnelsen for å støtte aviser lå gjemt i begrepet «differensiert dagspresse». Denne ideen har holdt stand som begrunnelse for pressestøtten helt til våre dager.

Det var bare «aviser», ikke andre publikasjoner som f.eks. blader, tidsskrifter eller bøker, som kunne få støtte. Det måtte derfor lages en formell avgrensning mellom «aviser», som skulle være berettiget til støtte, og andre publikasjoner som ikke skulle få støtte gjennom denne ordningen. Avgrensingen tok utgangspunkt i medlemskriteriene for Norske Avisers Landsforening, der det het at avisa måtte «komme ut regelmessig og minst to ganger pr. uke, ta betaling for abonnement, løssalg og annonser og for øvrig fylle de krav som til enhver tid stilles til en nyhetspublikasjon».

En støtteberettiget avis ble definert slik:

1. De som er medlem i Norges Avisers Landsforbund (NAL) og kommer ut minst to ganger i uka
2. Andre som «etter sitt opplegg og innhold har karakter på linje med NALs medlemsaviser
  - kommer ut minst to ganger i uka
  - «gjennom nyheter og kommentarer orienterer allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland» eller innen den kommunen de dekker»
  - har en ansvarlig redaktør

---

⁵ Se boka *Pressestøtten* (Bjerke og Halvorsen 2023) for utdypning av pressestøttens historie, formål og praksis.

- tar betalt

3. De som bare kommer ut en gang i uka og har et idemessig eller politisk grunnlag

Punktene 2 og 3 speilet medlemskriteriene til NAL og hadde som formål å inkludere aviser uavhengig av organisasjonstilknytning, men i praksis var det altså avisutgivernes organisasjon som definerte rammene for hvilke typer publikasjoner som kunne få støtte.⁵ I 1989 ble kravet til publiseringsfrekvens for lokalaviser redusert til en gang i uka.

De første 25 årene var det likevel aldri noen større diskusjon om hva en «avis» var, i alle fall så lenge publikasjonen kom ut flere ganger i uka. Mer usikkerhet var knyttet til ukeavisene. De fikk fra 1979 støtte gjennom en egen post på statsbudsjettet, der Stortinget bestemte hvilke titler som skulle få støtte. I 2007 ble avgjørelsene flyttet til Kulturrådet og fra 2016 ble ukeavisene innlemmet i den ordinære produksjonsstøtteordningen forvaltet av Medietilsynet.

Breddekravet endres

Støtteberettigede aviser måtte altså «gjennom nyheter og kommentarer orienterer allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland eller innen den kommunen de dekker». I 1994 ble breddekravet innskjerpet. Bakgrunnen var at Fiskaren søkte om pressestøtte i 1991, men fikk avslag fordi avisen ikke var bred nok. En innholdsanalyse viste at over 50 prosent av stoffet handlet om fiskeri (Høst 1992). Statens medieforvaltning, som den gangen administrerte pressestøtteordningen, satte en grense ved mer enn 50 prosent spesialstoff og mente derfor at bladet ikke oppfylte kravet om å orientere «allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål».

Finansavisen søkte om pressestøtte i 1993, men fikk også avslag. De to tvistene resulterte først i en innskjerping av forskriften i 1994: Kravet om innhold ble endret til «*overveiende allment* (vår utheving) nyhets- og aktualitetsstoff som gjør at avisen skiller seg klart fra andre publikasjoner».

Redaktørforeningen protesterte kraftig på at myndighetene skulle vurdere mediernes innhold. Det resulterte i en liberalisering i 1996 hvor innholdskravet ble redusert til at støtteverdige aviser «inneholder nyheter av dagspressekarakter som gjør at avisen skiller seg klart fra andre typer publikasjoner» (Høst 2004: 26). Samtidig ble det innført en todelt regel som sa at en avis måtte komme ut tre ganger i uka med et opplag på minst 2000 eller komme ut engang i uka med opplag på 1000 og selge minst halvparten av dette i hjemfylket.

Dette innebar at nasjonale publikasjoner som kom ut minst tre ganger per uke fra da av kunne motta støtte *uten krav til tematisk bredde i innholdet*, i alle fall hvis de skrev om næringsliv. Kravet om nyhetsretting og dagspressekarakter ble derimot opprettholdt. Dermed ble også *Fiskaren* og *Finansavisen* støtteverdige.

Presseforskeren Sigurd Høst, som i flere omganger var engasjert av Medieforvaltningen for å lage innholdsanalyser, skrev at «det var ingen hemmelighet» at bestemmelsen om «tre utgaver ble valgt for å gi *Fiskaren* en reell mulighet til å greie kravet» (Høst 2004: 26). *Fiskaren* fusjonerte med *Fiskeribladet* i 2008. Den sammenslåtte avisa heter i dag *Fiskeribladet* og mottar fortsatt tilskudd.

Det var kun *Fiskaren* og *Finansavisen* som levde opp til kravene om støtte. I praksis bød de endrede kravene dermed på få utfordringer for forvaltningen.

Plattformnøytral tilskuddsordning

At nisjeavisene *Fiskaren* og *Finansavisen* kunne få produksjonstilskudd, i første rekke fordi de fylte kravene til utgivelsesfrekvens, reiste i prinsippet et spørsmål om hvilke andre nisjeaviser som kunne påberope seg å tilfredsstille de nye, liberaliserte kravene. Spørsmålet ble aldri senere offentlig behandlet for aviser som utkommer på papir med tre eller flere utgaver i uka. I praksis forsvant dermed breddekravet for slike publikasjoner. Det var likevel bare *Fiskaren* som var oppfylte frekvenskravet og ikke var «bred» i tradisjonell forstand. Endringen hadde derfor ingen praktisk betydning for andre enn den ene avisa.

Problemstillingen dukket derimot for fullt opp igjen etter at støtteordningen ble «plattformnøytral» i 2014. Endringene reduserte for det første terskelen for å etablere nye aviser som kunne bli støtteverdige. Det er langt enklere og billigere å etablere nettaviser enn det hadde vært å starte en papiravis.

Omleggingen av ordningen førte dessuten til at «utgave» ble et problematisk begrep. Kulturdepartementet hadde åpenbart tenkt på at denne avgrensinga ville bli vanskelig å overføre direkte til en digital verden med mer eller mindre kontinuerlig publisering. Kravet til innholdsmangfold i forskriften ble derfor innskjerpet for å hindre stor pågang av nisjemedier. Heretter skulle støtte kun gis til medier som *«inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder»*. Tilskudd gis *ikke* til medium som i «all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn».

Departement ga følgende begrunnelse for forslaget til endringer:

Dagens forskrift setter som vilkår for tilskudd at avisen «inneholder nyhets- og aktualitetsstoff av dagspressekarakter som gjør at avisen klart skiller seg fra andre typer publikasjoner». I praksis er det imidlertid ikke først og fremst innholdskravet, men kravet om publisering på papir som avgrenser ordningen. Medier som publiseres daglig på papir, vil i de fleste tilfeller inneholde et bredt tilfang av nyhets- og aktualitetsstoff. Dermed er det ikke behov for detaljerte innholdskrav.

I en plattformnøytral støtteordning legger departementet til grunn at *innholdet vil bli et langt viktigere avgrensningskriterium* (vår utheving). Dette stiller større krav til reguleringen på dette punktet. Departementet foreslår derfor kriterier knyttet dels til formålet med virksomheten og dels til det publiserte innholdet, og legger til grunn at dette til sammen kan gi en tilstrekkelig klar avgrensning.⁶

Departementets skriv signaliserer altså en skjerping av innholdskravet for den enkelte publikasjon til «et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder». Formuleringen ligner mye på definisjonen Hellerud-komiteen brukte da den foreslo å innføre pressestøtte på 1960-tallet: «gjennom nyheter og kommentarer orienterer

---

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/pressestotte/id677715/>

allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland» eller innen den kommunen de dekker».

Papirbegrepet «avis» ble erstattet med det plattformuavhengige «nyhets- og aktualitetsmedier». Da man samtidig fjernet begrepet «dagspresse» fra forskriften, svekket man pressestøttens tilknytning til denne tradisjonelle forståelsen av hva en avis er, som ble delt av den norske mediebransjen og forvaltningen. I motsetning til begrepene «avis» og «dagspresse», gir begrepet «nyhets- og aktualitetsmedier» en åpning mot «fagpresse» og «ukeblader»

Den nye forskriften gjorde altså to ting samtidig. Den fjernet tilknytningen til «avis» og «dagspresse» og det svært konkrete kravet om antall ukentlige utgivelser på papir, men innførte samtidig et nytt breddekrav.

Bransjen var noe skeptisk, men valgte å tolke formuleringen som et løfte om å fortsette som før. Bransjens felles forståelse for at den nye forskriften ville innebære status quo, tilslørte to viktige utfordringer. Skillet mellom støtteberettigede «nettaviser» og ikke-støtteberettiget fagpresse og ukepresse ble mer uklart. Samtidig førte den digitale utviklingen til at den gamle forståelsen av «utgaver» ble vanskelig å håndtere.

Viktigere var det at forvaltningspraksisen forble uendret. *Fiskeribladet* fikk fortsatt støtte til tross for at det er tvilsomt om de «inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder», som det het i forskriften. Det samme gjaldt *Kyst og Fjord*. Årsaken til dette var etter alt å dømme den tunge oppfatningen både hos departementet og i bransjen at alle publikasjonene som hadde fått støtte i den gamle papirordningen også skulle støttes i den nye «plattformnøytrale» ordningen. Praksisen overfor *Fiskeribladet* (og *Kyst og Fjord*) ga senere grunnlag for å gi støtte til andre bransjepublikasjoner (se Halvorsen 2023; Bjerke og Halvorsen 2023).

Ukeavisene flyttes til Medietilsynet

Forvaltningen av støtte til ukeavisene flyttet fra den såkalte «ymseposten» på statsbudsjettet over til Kulturrådet i 2007. Kulturrådets praksis overfor ukeavisene fulgte kunstfeltets praksis med å fordele offentlig støtte etter kvalitetskriterier. Kunstfeltets logikk kolliderte med pressefeltets oppfatning om at staten ikke skulle drive kvalitetsbedømmelse og ble møtt med omfattende kritikk (Bjerke og Halvorsen 2018).

Stortinget lyttet til kritikken og vedtok 10. desember 2013 å «be regjeringen vurdere å flytte forvaltningen av støtte til ukeaviser fra Kulturfondets ordning for periodiske publikasjoner til Medietilsynet.» Kulturdepartementet ba deretter Medietilsynet om å lage en utredning. Den ble avgitt i desember 2014. Departementet forutsatte at *«kriteriene utformes slik at ordningen bl.a. vil kunne omfatte de publikasjonene som i dag mottar tilskudd over Kulturrådets ordning med produksjonstilskudd til ukeaviser.»*

Medietilsynet foreslo i sin utredning en ny formålsbestemmelse som slo fast at ordningen skulle «bidra til å opprettholde et mangfold av nasjonale ukeaviser karakterisert av høy kvalitet og uavhengig journalistikk med ulik kulturell og samfunnsmessig betydning».

Videre i utredningen viste Medietilsynet til at forskriften stiller krav til at «avisen inneholder et bredt spekter av nyhets-, aktualitets og debattstoff fra ulike samfunnsområder». Tilsynet konkluderte med å legge til grunn «at disse kriteriene med hensyn til innhold oppfylles av alle de omtalte avisene».

Med bakgrunn i utredningen fra Medietilsynet og høringsrunden, foreslo Kulturdepartementet å flytte forvaltningen til Medietilsynet. I høringsbrevet fra departementet uttrykkes det både at ukeavisene er "et verdifullt tilskudd til norsk medieflora som det er viktig å ivareta" og at "at det er naturlig å legge til grunn de samme kvalifikasjonskriteriene som gjelder etter forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier". Om kriteriene skulle forstås slik at de avisene/den typen aviser på dette tidspunktet fikk støtte fortsatt skulle være berettiget til støtte, eller om de strengere kravene til bredde og dagspressekarakter som tradisjonelt hadde ligget til grunn for det ordinære produksjonstilskuddet skulle gjelde også for ukeavisene, er

ikke drøftet i høringsnotatet. I høringsrunden var det ingen av høringsinstansene som fulgte opp denne uklarheten.

Det rimeligste er å anta at høringsinstansene la til grunn at de ukeavisene som på dette tidspunktet skulle få støtte, også ville få det under de nye reglene. Det ble aldri problematisert at den nye forskriften hadde skjerpet kravene om et *bredt* innhold. For de avisene som hadde fått støtte fra Kulturrådet i siste omgang, ble støtten videreført av Medietilsynet. Det ble altså vurdert slik at både *Morgenbladet* og *Dag og Tid* tilfredsstillte både «breddekravet» og «aktualitetskravet» i den gamle forskriftens punkt 3b.

Den nynorske ukeavisa *Dag og Tid* er neppe en nyhetspublikasjon slik det vanligvis forstås. *Morgenbladet* har bygget sin opplagssuksess de siste 20 årene på en noe «langsommere» profil. Ukeavisene publiserer dessuten normalt langt mindre stoff enn en ordinær dagsavis.

I 2016 ble ukeavisene innlemmet i den nye plattformnøytrale produksjonsstøtten som administreres av Medietilsynet. Når man fra samme år bevilget støtte til disse to mediene, innførte man de facto en ny praksis i forvaltningen av produksjonstilskuddet til nyhets og aktualitetsmedier.

Nasjonale nisjemedier og nasjonale nummertom-medier

Utformingen av forskriften for produksjonstilskudd i 2014 var altså gjort mens støtten til ukeavisene ble finansiert gjennom og administrert av Kulturrådet, og uten tanke for at forskriften skulle romme denne gruppen medier. I flyttingen ble det likevel implisitt slått fast at alle publikasjoner som tidligere hadde fått støtte som ukeaviser over «ymse-posten» og fortsatt var støtteverdige fra en ordning som opprinnelig var laget for allmenne, brede dagsaviser og fådagersaviser.

Etter 2016 har flere nye riksdekkende, nisjepregede nettpublikasjoner blitt innvilget støtte. Den første var *Dagens Perspektiv*, som springer ut av *Ukeavisen Ledelse* og som fokuserer på politikk, næringsliv og ledelse. Senere har også næringslivsavisa *Medier24* samt kulturavisa *Subjekt* fått tilskudd.

Denne utviklingen stilte myndighetene overfor tre problemer som måtte løses: Hvor skulle grensene settes for hvor mye en redaksjon skulle publisere for å få støtte, hvordan skulle man håndheve det gamle skillet mellom støtteverdige dagsaviser, fådagersaviser og ukeaviser i en digital virkelighet og hvordan skulle «breddekravet» forstås - slik det står i forskriften, eller slik det har vært praktisert?

Det første og andre problemet ble forsøkt løst ved å bruke antall egenproduserte saker. Et slikt kriterium fungerer som en avgrensning mot ikke støtteberettigede medier. Å skille mellom det som tidligere var ukeaviser, fådagersaviser og dagsaviser, viste seg derimot å være vanskelig. Et medium kan avansere til tilskuddskategorier som gir bedre uttelling i støttesystemet i form av produksjonstilskudd, gjennom aktive regeltilpasninger av stoffet, og likevel selge det opprinnelige produktet til samme målgruppe.

Det som så langt har hindret opportunistiske tilpasninger er papiret. Det er dyrt å trykke og distribuere papiraviser. Dermed er man avhengig av betalingsvillige abonnenter, noe som forutsetter at mediene opprettholder kvaliteten på innholdet. For nettpublikasjoner gjelder ikke denne begrensningen. Hvis skillet mellom ulike tilskuddskategorier skulle baseres på egenproduksjonen måtte man derfor etablere en form for *kvalitetsvurdering* av innholdet. Dette er både praktisk vanskelig og vil - ikke minst - møte betydelig motstand i bransjen. I stedet for å bruke «egenproduksjon» foreslo Medietilsynet derfor at antall redaksjonelle årsverk kunne brukes som kriterium for å skille mellom ulike kategorier støtteverdige aviser. Det er en praksis som blant annet er benyttet i Danmark. Problemet men frekvens sett opp mot for enkle nyhetssaker kan fortsatt gjøre seg gjeldende i vurdering av inngangskriteriet for å motta produksjonstilskudd.

Det tredje problemet – forvaltningen av breddekravet – kunne løses på en av to måter: Man kunne enten tilpasse praksis til forskriften, det vil si å stramme inn praktiseringen av breddekravet slik at en del nisjeaviser kunne falle ut av ordningen – eller man kunne tilpasse forskriften til praksis, slik at de tematisk smalere avisene kunne beholde støtte.

For å løse (blant annet) disse problemene laget Kulturdepartementet i 2022 et forslag til revisjon av forskriften som regulerer pressestøtten (Se Bjerke og Halvorsen 2023 for en grundigere gjennomgang av denne prosessen). Forslaget bygde på Åmåsutvalget (NOU

2017:7), mediemeldinga (Meld. St. 17, 2018–2019), og diskusjonene i etterkant av den – samt Medietilsynets omfattende rapport om mediestøttens effekter og mulige problemer (Medietilsynet 2021). Forslaget fra Kulturdepartementet ble i all hovedsak positivt mottatt av bransjen og den journalistiske profesjonen. Det la ikke opp til dramatiske endringer, men fortsatte den langsomme justeringa av støtteordningene til den digitale utviklingen.

For det første fjernet man «utgave»-begrepet fra forskriften. Pressestøtten er fortsatt en ordning fra papirtida som i ulike runder er blitt tilpasset en stadig mer digital verden. Medietilsynet, som administrerer ordningene, måtte derfor foreta en slags «omkoding» av det svært fysiske og konkrete fenomenet «papirutgaver» til «digitale utgaver». Denne «omkodinga» er både vanskelig og iblant litt komisk når den anvendes på nettaviser som oppdateres mer eller mindre kontinuerlig. Samtidig kan man ikke bare fjerne kravet om en viss frekvens og et visst omfang av innholdet som ligger innbakt i det gamle begrepet.

Tidligere skilte man mellom tre kategorier nasjonale aviser: dagsaviser, fådagersaviser og ukeaviser. Det har vist seg mulig å bytte kategori fra ukeavis til den mer fordelaktige kategorien fådagersavis, ved å øke antall «utgaver» gjennom å produsere et stort antall enkle saker. Blant annet for å forsøke å stenge dette hullet, foreslo man å endre inndelingen til to nye kategorier. *Nasjonale nummertommedier* tilsvarer mer eller mindre de gamle «rikssprede meningsbærende» avisene som *Dagen* og *Vårt Land* som begge har vesentlig større redaksjonelle budsjetter og vesentlig bredere og større nyhetsproduksjon enn de fleste tidligere ukeavisene. *Nasjonale nisjemedier* favner de andre. Her er minimumskrav at man publisere minst 480 egenproduserte saker i løpet av ett år. De nasjonale nisjemediene vil da være publikasjoner som *Subjekt*, *Norge IDAG* og *Dagens Perspektiv*, og muligens *bransjeaviser slik som Fiskeribladet og Medier24*.

For kategorien «nasjonale nisjemedier» gjelder ikke kravet om å «ha en bred sammensetning av ulike sjangre og tematisk innhold fra ulike samfunnsområder». I stedet skal nisjemediene, som beskrevet innledningsvis, «ha et bredt innhold om politikk, økonomi eller samfunnsliv, men kan være smalere i sin innholdsprofil enn øvrige nyhets- og aktualitetsmedier» (se Halvorsen (2023) for en gjennomgang av hvordan utviklingen påvirker fagavisers forhold til pressestøtten).

I praksis vil det nye regelverket bety at det blir forholdsvis lett å tilfredsstille frekvenskravet og bli kategorisert som støtteberettiget nasjonalt nisjemedium. I forslaget er kravene formulert slik:

h. publiserer minst fem egenproduserte redaksjonelle saker per uke i minimum 48 av årets uker

i. publiserer minst 480 egenproduserte redaksjonelle saker per år j. har minst 700 i abonnementsstall

Kravene for å bli kategorisert som «nasjonalt nummertilgjengelighetsmedium» er derimot skjerpet. Det kreves for det første 20 årsverk i redaksjonen i tillegg til at breddekravet skal oppfylles etter forskriftens ordlyd som dessuten er noe skjerpet, fra «inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder». til har «har en bred sammensetning av ulike sjangre og tematisk innhold fra ulike samfunnsområder».

3. Er Kyst og Fjord et resultat av journalistisk arbeid?

I sin uttalelse om Medietilsynets avslag på søknaden om produksjonsstøtte fra Dagbladet Pluss, viste Medieklagenemda til Kulturdepartementet som har uttrykt at produksjonsstøtten skal bidra til «nyhetsproduksjon og utgivelse på et profesjonelt nivå», og til formålsbestemmelsen i forskriften av 2014, der det heter at ordningen «skal stimulere til et mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier karakterisert av høy kvalitet og uavhengig journalistikk». Nemnda operasjonaliserer deretter denne typen publikasjoner med blant annet følgende kjennetegn: *Omfanget av originalproduksjon og redaksjonell bearbeiding, kildebruk og tilslutning til pressens selvdømmeordning*. Formuleringene i Lov om mediestøtte fra 2020 og den nye forskriften er noe annerledes, men innholdet er det samme. Vi har derfor sett på omfanget av *originalproduksjon* og *kildebruk* i *Kyst og Fjord* samt publikasjonens forhold til *pressens selvdømmeordning*.

Publiseringsfrekvens

Tabell 1. Kyst og Fjord og 12 nasjonale mottakere av produksjonstilskudd.

	Bakgrunn	Type	Perspektiv/bevegelse	Artikler per uke
Dagsavisen	Dagsavis	Riksdekkende meningsbærende	Sosialdemokratisk	473
Vårt land	Dagsavis	Riksdekkende meningsbærende	Kristen, moderat	200
Nationen	Dagsavis	Riksdekkende meningsbærende	Landbruk, distrikt	134
Dagen	Dagsavis	Riksdekkende meningsbærende	Kristen, konservativ	130
Klassekampen	Dagsavis	Riksdekkende meningsbærende	Sosialistisk	344
Norge i Dag	Ukeavis, utvidet med nettpartikler	Riksdekkende meningsbærende	Kristen, konservativ	71
Morgenbladet	Ukeavis, utvidet med nettpartikler	Kultur og kommentar	Bredt	52
Dag og Tid	Ukeavis	Kultur og kommentar	Bredt/ nynorsk	55
Minerva	Kulturtidsskrift, endret til lavfrekvent nettpartikler	Kultur og kommentar	Borgerlig	22
Subjekt	Kulturtidsskrift, endret til lavfrekvent nettpartikler	Bransjeavis	Liberal	51
Fiskeribladet	«Dagsavis»	Bransjeavis	Bredt	62
Medier24	Lavfrekvent nettpartikler	Bransjeavis	Bredt	53
Kyst og Fjord	Ukeavis	Bransjeavis	Nordnorsk «kystfiskerperspektiv»	47

Som vi ser, har *Kyst og Fjord* en publiseringsfrekvens målt i antall artikler på linje med tradisjonelle ukeaviser og også omtrent på nivå med bransjeavisene *Subjekt*, *Medier24* og *Fiskeribladet*.

Egenproduksjon

I den nye forskriftens §5 er krav til egenproduksjon for å kvalifisere for støtte at mediet

- i) publiserer minst fem egenproduserte redaksjonelle saker per uke i minimum 48 av årets uker
- j) publiserer minst 480 egenproduserte redaksjonelle saker per år

Det er noe ulike syn innenfor bransjen på hva slags stoff som kan regnes som egenprodusert, men noe er man enig om. Byråstoff er allment ansett for å være ikke-egenprodusert.

Redaksjonelle kommentarer, anmeldelser og lignende regnes som egenproduserte. Det samme gjelder nyhets- og reportasjestoff som mediet finner frem til gjennom egen faktainnhenting.

Det er derimot ulike syn på statusen til det eksterne debatt- og kronikkstoffet og sitatsaker. Noen medier, slik som de tradisjonelle ukeavisene, legger stort arbeid i eksterne bidrag, og anser dette som en viktig del av mediets redaksjonelle virksomhet. I tradisjonelle brede dagsaviser og lokalaviser betrakter man ikke eksterne kommentarer og leserinnlegg som egenproduserte. Man er også mer tilbøyelig til å betrakte bearbejdede sitatsaker som redaksjonell egenproduksjon.

I avgrensningen av utvalget har vi holdt artiklene i spalten *Kysten rundt* utenfor. Dette består hovedsakelig av svært korte notiser hentet fra andre medier eller kilder. Vi har gått gjennom åtte hele utgaver og trukket ytterligere 23 artikler fra en niende utgave for å nå 385 artikler i utvalget. Vi har beregnet gjennomsnittet for de åtte fulle utgavene og lagt dette til grunn for vårt anslag. Gjennomsnittet for de åtte utgavene er 47 artikler. Ut fra dette utvalget anslår vi at *Kyst og Fjord* publiserte 2370 artikler i 2023, fordelt på sine 50 utgaver. Av vårt utvalg på 385 artikler finner vi ikke noe byråstoff, mens 39 artikler er kategorisert som kronikker og leserinnlegg. De øvrige 343 artiklene, tilsvarende 89 prosent av utvalget tilhører stoffkategoriene som under visse forutsetninger kategoriseres som egenproduksjon.

Tabell 2. Kyst og Fjord. Fordeling etter stofftype. N=385.

	Prosentfordeling	Artikler per uke
Nyhet/nyhetsartikkel	61	29
Feature/reportasje	6	3
Notis	19	9
Egenprodusert kommentar / leder / anmeldelse	4	2
Kronikk debatt ekstern	10	5
Anmeldelse	<1	0
Total	100	48

Alle nyhetsartikler, featureartikler og notiser er ikke nødvendigvis definert egenproduksjon i forskriftens forstand. I Kulturdepartementets høringsnotat av april 2022 i forbindelse med den nye forskriften, avgrenses egenproduksjon negativt på denne måten:

Departementet mener at det er hensiktsmessig med en negativ avgrensning av hva som utgjør en egenprodusert redaksjonell sak, slik at byråstoff, delt stoff produsert av andre redaksjoner, ren formidling av andres pressemeldinger, rene sitatsaker, og annen gjenbruk uten egen journalistisk bearbeiding av saker som er publisert i et annet medium først, faller utenfor.⁷

Høringsnotatet antyder at det går et skille innenfor gruppen sitatsaker. «Rene sitatsaker» anses som ikke-egenproduserte, mens sitatsaker som er tilstrekkelig journalistisk bearbeidet kan falle innenfor kategorien egenprodusert stoff. Artikler der man har gjennomført egne intervjuer forstås uansett som egenproduserte.

Selv om tyngdepunktet av nyhets- og featurestoffet handler om forhold i de tre nordligste fylkene, dekker *Kyst og Fjord* hele Norgeskysten. For å oppnå dette synes man å benytte to strategier. Den ene er en utstrakt bruk av konsernstoff fra Polaris-avisene. Den andre er lett omarbeiding av innhold fra pressemeldinger, nettsider og forskningsrapporter o.l.. Vi har gått gjennom artiklene i utvalget og kartlagt omfanget av sitatsaker og konsernstoff og dette utgjør hele 45 prosent av utvalget på 385 artikler. Deretter har vi sett på kildebruken i det øvrige nyhets- og featurestoffet. Selv etter at vi har trukket fra konsernstoffet og sitatsakene finner vi

---

⁷ <https://www.regjeringen.no/contentassets/80b1fac1bdaf49b5a27697929a9c15f6/horingsnotat-forskrift-om-produksjonstilskudd-for-nyhets-og-aktualitetsmedier-070422.pdf>

119 sikre egenproduserte nyhets og feature-artikler med muntlige kilder. Dette svarer til 29 prosent av stoffet. Hvis vi legger til det egenproduserte redaksjonelle kommentarstoffet, som også skal inngå i beregningen av egenproduksjon, utgjør andelen sikre egenproduserte artikler 35 prosent av vårt utvalg. Dette tilsvarer 16 artikler i hver utgave og 824 artikler på årsbasis. Det stilles også et krav til minimum fem artikler i alle ukene (dvs. 48 av dem). Det er all grunn til å anta at *Kyst og Fjord* også oppfyller dette kravet. Vi har derfor ikke undersøkt dette nærmere. Vi kan altså slå fast at *Kyst og Fjord* oppfyller forskriftens krav til egenproduksjon

Kildebruk

Medieklagenemnda mener at en profesjonell kildebruk er et kriterium for å drive støtteverdig journalistikk. Det heter blant annet at det ligger «et krav om at mediet må innhente og bearbeide informasjon i tråd med journalistfaglige metoder og presseetiske prinsipper»:

Nemnda antar at det blant journalister finnes noen felles oppfatninger om hva som er god kildebruk, og det er disse felles oppfatningene som etter nemndas mening må utgjøre målestokken for vurderingen av kildebruk under vilkåret om hovedformål.⁸

Nemnda har nok rett i at det finnes noen felles oppfatninger om god kildebruk, men de er avgrenset til noen helt generelle og overordnede prinsipper som at journalistikk skal være basert på kilder og at disse kildene skal være transparente. De aller fleste journalister vil også mene at enkildejournalistikk ikke er bra, men samtidig er det svært mange tilfeller der en kilde er *tilstrekkelig* for formålet. Blant journalister vil det ellers være ulike oppfatninger om en rekke spørsmål, vektingen mellom muntlige og skriftlige kilder og i hvor stor grad en journalist kan bruke seg selv som kilde (observasjon). Det er også nokså mye uenighet om bruk av anonyme kilder i pressa og om hva som er akseptabel behandling av kilder i innsamlingsfasen. I en vurdering av kildebruken opp mot regelverket for produksjonstilskudd

---

⁸ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

er det derfor nødvendig å bruke overordnede kategorier. Et utgangspunkt for en vurdering kan være journalistprofessor Sigurd Allerns «råd om kildebruk» i boka *Journalistikk og kildekritisk analyse* (2018) der han framhever at «hovedprinsippet i all journalistikk er å bruke åpne, identifiserbare kilder» og avslutter slik:

Journalistikkens innhold og kvalitet avhenger i praksis av kvaliteten på de kildene som brukes. Derfor er det også viktig at de oppgis når en tekst eller sending publiseres. Det gjelder ikke bare kilder som intervjues, men også bøker, artikler, mediemateriale og andre referanser som har betydning for resultatet.⁴

Vi har på denne bakgrunn sett på noen viktige sider ved kildebruken i de 385 artiklene⁹ i vårt utvalg. Hvis vi kun tar for oss nyheter, feature (inkludert portrett) samt notiser finner vi at det benyttes muntlige kilder i totalt 45 prosent av artiklene i vårt utvalg. 13 prosent av disse artiklene hadde to eller flere kilder.

Skriftlige kilder er også viktige i journalistisk arbeid. Vi har derfor registrert *Kyst og Fjord* sin bruk av slike. I vårt utvalg viser 57 prosent av nyhetsartiklene til eksplisitte skriftlige kilder av ulik art. Hvis vi ser på kildebruk samlet sett, finner vi at det i ti prosent av artiklene ikke oppgis noen eksplisitte kilder overhodet (selv om man kan gjette seg til kilden i en del tilfeller). Denne andelen er noe høyere enn en de fleste av dagens støttemottakere. Kildebruken i *Kyst og Fjord* er noe knappere enn mange nasjonale nisjemedier som i dag mottar støtte, men ikke påfallende annerledes enn praksisen i feltet.

Vi har i en tidligere rapport til Medietilsynet (Bjerke et al. 2022) pekt på at det er enighet blant journalister om at muntlige kilder skal oppgis. Kildebruken i *Kyst og Fjord* følger profesjonelle standarder på dette området.

---

⁹ Se om sjangers sammensetning under

Profesjonsetiske standarder

Medieklagenemnda har uttalt at «tilslutning til pressens selvdømmeordning trekker i retning av at vilkåret om hovedformål er oppfylt.»¹⁰ Kyst og Fjord er medlem av organisasjonen LLA som igjen er medlem i Norsk Presseforbund. *Kyst og Fjord* er dermed bundet av pressens selvdømmeordning.

---

¹⁰ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

4. Er Kyst og Fjord en «avis»?

Et premiss for innføringen av pressestøtte i 1969 var at den skulle gå til «aviser», ikke til andre typer journalistiske publikasjoner. Da ordningen ble gjort plattformnøytral fra 2014, var hensikten å videreføre støtte til aviser på papir og nett. «Nyhets- og aktualitetsmedier» er altså en plattformnøytral betegnelse for «avis». Fra 2014 har man videreført kravet til at utgivelsen skal være en «avis» gjennom krav til sjangersammensetning, publiseringsfrekvens og et implisitt krav om at medier må fylle en nyhetsfunksjon og en demokratisk funksjon. I den gjeldende forskriften fra 2022 og dens forarbeider er dette uttrykt mer eksplisitt.

Sjangersammensetning

Det er gitt flere avslag til nye søkere på bakgrunn av sjangersammensetningen etter 2014. Det siste avslaget ble gitt i 2022, da *Filter* fikk avslag på grunn av mangel på debattstoff.

NETT.NO fikk også avslag blant annet på dette grunnlaget i 2019. I den nye forskriften settes det som vilkår at mediet «har nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt som utgjør majoriteten av mediets samlede redaksjonelle innhold gjennom et kalenderår».

Vår analyse viser at «Nyheter» utgjør 61 prosent av artiklene i utvalget. Andelen feature/reportasje er seks prosent. I vårt utvalg er om lag fire prosent av artiklene ledere/redaksjonelle kommentarer, mens 10 prosent er debattstoff sendt inn av lesere. *Kyst og Fjord* publiserer redaksjonelt kommentarstoff på s. 2 og 3 i hver utgave og bidrar til samfunnsdebatten gjennom ledere og redaksjonelle kommentarer og som en arena for samfunnsdebatt. Vår vurdering er at *Kyst og Fjord* har tilstrekkelig omfang av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt og at dette utgjør majoriteten av mediets samlede innhold.

Nyhetsfunksjon og demokratisk relevans

Ifølge utredningen *Mål og midler i pressepolitikken* (NOU 1992:14), er pressepolitikken et «middel i bestrebelsene for å sikre samfunnet og dets enkelte medlem det informasjonstilfang som anses nødvendig for at et aktivt og levende demokrati skal kunne fungere» (NOU

1992:14, side 11). Denne grunnleggende forståelsen er opprettholdt av blant annet Mediemangfoldsutvalget (NOU 2017:7) og de to yringsfrihetskommisjonene (NOU 1999:27; NOU 2022:9).

Samme forståelse ble videreført i Kulturdepartementets høringsnotat om ny forskrift i 2022. Her skriver KD at

Departementet peker på at produksjonstilskuddsordningen har som formål å bidra til at innbyggerne holdes bredt orientert om samtidige og offentlig relevante hendelser og utviklingstrekk, slik at de kan orientere seg i samfunnet og bli bedre skikket til å delta i offentligheten og demokratiet. For å være tilskuddsberettiget må publikasjonen derfor ha en tilstrekkelig andel innhold som både er dagsaktuelt og samfunnsrelevant. Med dagsaktuelt menes innhold om pågående saker og hendelser, eller innhold som opplyser leserne om forhold som ikke er kjent fra før. Med samfunnsrelevant innhold mener departementet demokratiske eller politisk relevante temaer, det vil si temaer som er egnet til å holde den generelle borger kontinuerlig og bredt orientert om saker innenfor politikk og samfunn, herunder næringsliv og kultur. I tillegg til disse samfunnsrelevante temaområdene omfattes stoff av vesentlighet som angår samfunnet som et fellesskap, jf. nyhetsverdiene i journalistikken. Dette er innhold som omhandler naturhendelser og ulykker, forbrytelser, folkeliv og planlagte begivenheter av allmenn interesse. Samfunnsrelevant innhold og debatt skal avgrenses mot underholdnings-, livsstils- og forbrukerstoff som er rettet mot leseren som privatperson, da dette ikke regnes ikke som relevant for demokratiet og allmenheten.¹¹

Det stilles altså to typer funksjonskriterier for at stoff skal være støtteverdig.

- Det må være «dagsaktuelt» i den forstand at det tilfører kunnskap og innsikt i noenlunde samtidige hendelser.
- Det må være av demokratisk relevans og/eller av offentlighetens interesse.

Medienes innhold med hensyn til det første funksjonskriteriet måles gjennom variabelen 'dagsaktualitet'. Variabelen er dikotom. En artikkel kan være 'dagsaktuell' eller 'tidløs'. Hovedoperasjonaliseringen av 'tidløs' er om «artikkelen, eller det meste av den, like gjerne kunne vært publisert på et annet tidspunkt», f.eks. for tre måneder eller ett år siden eller om et kvartal eller ett år. Hvis ikke den er tidløs, er den dagsaktuell.

---

¹¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/80b1fac1bdaf49b5a27697929a9c15f6/horingsnotat-forskrift-om-produksjonstilskudd-for-nyhets-og-aktualitetsmedier-070422.pdf>

For å vurdere stoffets tematiske sammensetning med hensyn til det andre funksjonskriteriet benytter vi variabelen ‘temakategorier’. Variabelen har 11 verdier.

En av disse temakategoriene er tverrsektoriell. Denne temakategorien har vi kalt ‘samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer’. Kategorien er ikke relatert til en sektor eller samfunnsområde i seg selv, men fanger opp overordnede og ofte sektorovergrepene utviklingstrekk i samfunnet, som for eksempel global oppvarming, diskriminering, seksuell trakassering og folkehelseproblemer, som er kjennetegnet ved at de har stor betydning og at de påvirkes av en rekke forhold samtidig.

Vi har konstruert ‘politikk og organisasjonsliv’ som en temakategori for demokratiske og demokratisk relevante prosesser og deres utfall, innenfor politikken, offentlig forvaltning og tjenesteyting - og i frivillig sektor.

En tredje temakategori er ‘økonomi og næringsliv’. Fokuset her er hendelser og utvikling innenfor bransjer og foretak.

‘Kunst og kultur’ er en fjerde ‘temakategori’. Vi har her lagt et vidt kunst- og kulturbegrep, som også omfatter film og populærmusikk, til grunn. Vi vurderer disse fire temakategoriene som noe viktigere enn de tre neste siden de berører kjernen i utviklingen i levekår, demokrati, offentlighet, velstand, kultur og identitet.

De tre neste verdiene er temakategorier for viktige hendelser og begivenheter som er av betydning for samfunnslivet: ‘Naturhendelser og ulykker’, ‘forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen’ og ‘folkeliv og begivenheter’.

De fire siste kategoriene fanger opp stoff som angår privatsfæren eller først og fremst er skapt for å underholde: ‘kjendiser og underholdning’, ‘kuriosa og sensasjonisme’, ‘privatøkonomi og produkttester’ og ‘kropp, opplevelser og livsstil’. De to førstnevnte temakategoriene er underholdningsstoff, mens de to siste tilsvarer det Helle Sjøvaag i sine analyser har kalt å henvende seg til leseren som *klient* (vs. borger) (Sjøvaag 2015), og som Kulturdepartementet beskriver som ikke støtteverdige i høringsnotatet.

I motsetning til variabelen ‘hovedtema’ forholder kategoriseringen seg til formålet med produksjonstilskuddet, og ikke samfunnssektorer. Eksempelvis vil saker fra idrett kodes som

‘samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer’ hvis hovedtemaet er gjenstridige problemer slik som seksuell trakassering i idretten, som ‘politikk og organisasjonsliv’ hvis de omhandler politiske prosesser i idrettsorganisasjoner, som ‘økonomi’ hvis de omhandler økonomiske forhold, for eksempel forhandlinger om TV-rettighetene til fotball, som ‘folkeliv og begivenheter’ hvis de omhandler folkelivet under et OL, og som ‘kjendis og underholdningsstoff’ hvis artikkelen handler om selve sportsarrangementet eller om privatlivet til en kjendisatlet. På samme vis vil et portrett med en kunstner eller kulturpersonlighet bli betraktet som underholdning hvis det har hovedfokus på privatlivet til vedkommende.

I tabellen nedenfor presenterer vi den prosentvise fordelingen innenfor de støtteverdige temakategoriene for *Medier24* og 13 nasjonale medier som i dag mottar pressestøtte. De to kolonnene lengst til høyre viser andelen demokratisk og offentlig relevante artikler og andelen dagsaktuelle artikler.

Tabell 3. Demokratisk relevans og dagsaktualitet. Prosent. N=385.

	Samfunns- utvikling og utfordringer	Politikk og org.	Nærings- liv og øk.	Kunst, kultur og litt.	Natur- hendelser og ulykker	Politiarb., rettsvese n	Folkeliv, begiven- heter	Demo- kratisk relevans	Dags- aktuelle artikler
Kyst og Fjord	20	27	39	7	5	3	5	95	83
Document	33	33	9	6	3	10	<1	94	90
Dagsavisen	12	28	10	8	5	12	<1	75	92
Vårt land	26	43	4	8	2	8	1	91	82
Nationen	32	38	17	1	4	2	1	94	73
Dagen	24	33	5	9	<1	7	4	83	64
Klassekampen	28	27	5	20	1	3	<1	83	68
Norge i Dag	21	42	7	4	1	1	3	79	71
Morgenbladet	22	23	4	35	0	2	<1	90	69
Dag og Tid	13	10	3	45	1	1	<1	72	55
Minerva	31	41	8	11	3	2	<1	96	68
Subjekt	23	17	8	29	<1	8	<1	85	78
Medier24	11	20	35	6	1	6	8	86	83
Fiskeribladet	15	29	39	1	5	7	<1	94	85

Analysen viser at *Kyst og Fjord* i all hovedsak publiserer dagsaktuelt stoff om temaområder som i utgangspunktet er demokratisk relevante. Videre er 83 prosent av stoffet dagsaktuelt. Andelen stoff som er både demokratisk relevant og dagsaktuelt er 81 prosent.

I deler av nisjemediene finner vi stort innslag av klientalisme i form av artikler som gir råd til næringsaktører, profesjonsutøvere eller lignende. Klientalistisk stoff kan adressere demokratisk relevante temakategorier uten å være demokratisk relevant jf. målene med tilskuddsordningen. I *Kyst og Fjord* sitt tilfelle, kunne dette dreid seg om råd om hvordan man planlegger fangstsesong ift. båtenes kvotesammensetning eller lignende. Vi har derfor undersøkt dette, og finner knapt noen artikler som gir råd til leserne i *Kyst og Fjord*.

Vår vurdering er at andelen demokratisk relevant og dagsaktuelt stoff er høyt, også sammenlignet med de riksdekkende mediene som i dag mottar driftstilskudd. Tabellen viser også at *Kyst og Fjord* har en stor spredning langs variabelen temakategorier.

Tematisk bredde i Kyst og Fjord

Det er, som vi har diskutert over, et krav om at innholdet i «nasjonale nummer to-medier» skal inneholde «en bred sammensetning av ulike sjangre og tematisk innhold fra ulike samfunnsområder». «Nasjonale nisjemedier» kan være «smalere i sin innholdsprofil enn øvrige nyhets- og aktualitetsmedier», men de må ha «et bredt innhold om politikk, økonomi eller (vår utheving) samfunnsliv».

I tillegg til variabelen temakategorier, benytter vi variabelen 'hovedtema' for å indikere stoffbredden. Variabelen er hentet fra Sigurd Allerns analyse i boka *Nyhetsverdier* (2001) og er hyppig benyttet i denne typen innholdsanalyser. Variabelen består av 58 ulike verdier for hovedtema. Vi har registrert det viktigste bitemaet ut fra samme variabel, der dette dekkes i en vesentlig del av artikkelen. Stoffet i vårt utvalg artikler fra *Kyst og Fjord* fordeler seg slik langs de to variablene:

Tabell 4. Dekningen av ulike temaer i Kyst og Fjord i 2023. Prosent. N=385.

	Hovedtema	Bitema	Hoved- eller bitema
Landbruk og fiske	26	32	58
Rikspolitikk	13	4	18
Næringslivsrapporter	15	1	15
Statlig forvaltning	4	4	9
Natur og miljøvern	5	3	9
Kunst, kultur	7	0	8
Skole, utdanning, forskning	4	1	5
Populærkultur, underholdningsstoff	3	1	4
Olje- og energi	2	1	3
Ulykker i Norge	3	0	3
Valuta, renter, priser	1	3	3
Kriminalitet rettsvesen	3	1	3
Arbeidsmarkedet	1	2	2
Oppkjøp, fusjoner og nedlegging	2		2
Trafikk, kommunikasjoner	2	1	2
Fylkes- og lokalpolitikk	1	1	2
Norsk økonomi, tendenser	1	1	2
Produkter, produktomtaler	1	0	2
Internasjonal politikk	1	1	2
Ledelse i næringslivet	1	0	1
Arbeidsmiljø	0	1	1
Andre økonomiske forhold	1	0	1
Politisk demonstrasjon /aksjon	0	0	1
Helse	0	0	1
Markedsføring, reklame, PR	0	0	1
Fagbevegelsen	1		1
Lønn, tariffspørsmål	0		<1
Sykehus, pleiehjem	0		<1
EU og EÅ~S	0		<1
Krig og krigsforhold	0		<1
Internasjonal økonomi	0		<1
Medier, mediepolitikk	0		<1
Lokal idrett, mosjonsidrett	0		<1
Kongefamilien, kjendisstoff	0		<1
Anmeldelser av faglitteratur/sakprosa	0		<1

Som tabellen viser, er innholdet sterkt dominert av stoff om 'landbruk, fiskeri' (i praksis fiskeri og litt havbruk). Dette er hovedtema i 26 prosent av artiklene og viktigste bitema i ytterligere 32 prosent. I kodearbeidet har vi kodet reportasjer fra enkeltbedrifter som har kjøpt ny båt, gjennomført generasjonsskifter eller rapporterer om fangs- eller økonomiske resultater som 'næringslivsrapporter' på variabelen 'hovedtema' og som 'landbruk, fiske' på variabelen 'bitema'. Forhold som angår bransjeorganisering, er kodet som 'landbruk, fiske'. Fiskeriforvaltning er kodet som 'statlig forvaltning', mens fiskeripolitiske kamper og vedtak er kodet som 'rikspolitikk'. I vår undersøkelse er 'rikspolitikk' og 'næringslivsrapporter' de vanligste verdiene etter 'landbruk, fiske'.

I tabellen nedenfor sammenligner vi spredning/konsentrasjon av stoffet på ulike temaer for *Kyst og Fjord* med fem andre av dagens mottakere av produksjonstilskudd.

Tabell 5. Spredning på ulike hovedtemaer i seks aviser.

	Dagsavisen	Nationen	Subjekt	Medier24	Fiskeribladet	Kyst og Fjord
Antall artikler per uke	473	134	51	53	62	47
Modus	Toppidrett	Landbruk og fiske	Medier, mediepolitikk	Medier, mediepolitikk	Landbruk og fiske	Landbruk og fiske
Modalprosent	25,2	14,2	23,5	33,0	22,6	26,0
> 50 %	5	6	3	2	4	3
>70 %	11	13	7	5	9	6
Antall hovedtemaer på en uke	48	30	19	14	22	22

I våre innholdsanalyser er 'landbruk, fiske' modusverdien, altså den verdien som forekommer hyppigst. Modalprosenten, altså andelen av artiklene som har modusverdien, er 26 prosent. Dette er en høy andel, men ikke høyest i utvalget eller vesensforskjellig fra de andre mediene vi sammenligner med. Den tematiske konsentrasjonstendensen forsterkes av at ytterligere 32 prosent av artiklene i *Kyst og Fjord* har 'landbruk, fiske' som viktigste bitema.

En annen indikator for konsentrasjon av stoffet er hvor mange av de hyppigst forekommende tema-verdiene i synkende rekkefølge, som man kan inkludere til man passerer henholdsvis 50 og 70 prosent av artiklene. I *Kyst og Fjord* sitt tilfelle er dette henholdsvis 3 og 6, noe som

indikerer en sterkere konsentrasjon av stoffet enn de fleste tilskuddsmottakerne, men ikke vesentlig forskjellig fra bransjeavisene *Subjekt* og *Medier24*.

Vi har også sett på den tematiske spredningen innenfor en ukes utgave. Her dekker *Kyst og Fjord* til sammen 22 temaer, noe som er på nivå med *Subjekt* og *Fiskeribladet* og markant høyere enn *Medier24*.

Verdien 'landbruk, fiske' fanger opp artikler som dekker temmelig ulike aspekter ved fiskeribransjen. Vi har tidligere sett at *Kyst og Fjord* har en stor spredning over variabelen 'temakategorier', som følger en annen logikk i oppbygningen av verdisettet. Vi har tatt utgangspunkt i artiklene med 'landbruk, fiske' som hovedtema og sett på fordelingen blant disse etter variabelen 'temakategorier'.

Tabell 6. Spredningen i temakategorier innenfor stoffet som har 'landbruk, fiske' som hovedtema.

Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer	5
Politikk og organisasjonsliv	22
Næringsliv og økonomi	69
Kunst, kultur og litteratur	1
Naturhendelser og ulykker	3
Folkeliv og begivenheter	6
Kjendis og underholdningsstoff	1
Kuriosa, populærhistorie og sensasjonisme	1
Kropp, opplevelse og livsstil	1

Denne analysen avdekker to forhold: det første er at så og si alle artiklene om 'landbruk, fiske' i utgangspunktet har demokratisk relevans. Det andre er at den demokratiske relevansen blant artiklene om 'landbruk, fiske' er forholdsvis variert. Stoffet er altså svært konsentrert om fiskerinæringen, men dekningen av denne har stor spredning i så vel vinkling som fokus.

Ifølge forskriften må tilskuddsmottakerne innenfor kategorien 'nasjonale nisjemedier' ha «et bredt innhold om politikk, økonomi eller samfunnsliv». I Kulturdepartementets høringsnotat

presiseres det at: «ordlyden omfatter publikasjoner som dekker en næring eller en bransje».¹² Det synes rimelig å betrakte fiskeri som en næring i denne forstand, og vår analyse viser at *Kyst og Fjord* dekker fiskeri bredt. Dermed kan *Kyst og Fjord* være tilskuddsberettiget, såfremt

publikasjonens journalistiske dekning er innrettet på et allment publikum, og ikke mot et snevrere interessefellesskap, som for eksempel fag- eller bransjefellesskap. Med dette menes ikke at innholdet må være rettet mot eller være relevant for alle og enhver, men at innholdet må være forståelig for den allmenne borger og ha offentlig interesse utenfor den smale nisjen/bransjen publikasjonen skriver om og for.¹³

Dette ser vi nærmere på i neste kapittel.

---

¹² <https://www.regjeringen.no/contentassets/80b1fac1bdaf49b5a27697929a9c15f6/horingsnotat-forskrift-om-produksjonstilskudd-for-nyhets-og-aktualitetsmedier-070422.pdf>

¹³ <https://www.regjeringen.no/contentassets/80b1fac1bdaf49b5a27697929a9c15f6/horingsnotat-forskrift-om-produksjonstilskudd-for-nyhets-og-aktualitetsmedier-070422.pdf>

5. Er Kyst og Fjord rettet til allmennheten?

Kravet i forskrift om produksjonstilskudd er at publikasjonen skal være rettet til allmennheten. I pressestøttens historie er det et helt klart krav at en støtteverdig publikasjon må være rettet til leserne som borgere, ikke som «klienter». Om dette skriver Helle Sjøvaag (2015):

Problemet som gjerne trekkes frem i forbindelse med klientalisme i journalistikken er at leseren gjøres til «kunde» i alle henseender. Ikke bare i forhold til forbruk, rettigheter og statsapparatet, men også i sin rolle som velger, hvor politisk journalistikk blir mer individualistisk – hvilket parti er best for deg og dine behov? – fremfor å fokusere på hva som er best for det kollektive samfunn.

En versjon av klientalismen i næringslivspublikasjoner vil være at journalistikken henvender seg til leserne som individuelle næringslivsaktører - eller i dette tilfellet som ledere, ikke som samfunnsborgere. Spørsmålet er derfor om innholdet i *Kyst og Fjord* i praksis retter seg ut over den gruppa som har spesiell interesse av avisas egendefinerte felt som den beskriver slik:

Kyst og Fjord er en uavhengig nyhetskanal for fiskerinæringen med forankring i nordnorske problemstillinger og virkelighet. <...>Innholdet i våre publikasjoner skal være aktuelle, innsiktsfulle og presenteres på en lettfattelig og brukervennlig måte som gjør at leserne enkelt kan holde seg oppdatert i nyhetsbildet. Vi fokuserer på enkeltmenneskene og forsøker å speilbilde livet langs kysten.

I sitt vedtak om *Shifters* klage på avslaget om innovasjonstilskudd i 2023, sa Medieklagenemnda at den ikke kunne se «at Medietilsynet har foretatt en reell vurdering av om *Shifter* bidrar til samfunnsdebatten innenfor sitt fagområde og dermed utgjør et viktig bidrag til mediemangfoldet»:

Tilsynet har i den forbindelse eksempelvis ikke tatt stilling til hvorvidt *Shifter* prioriterer viktige temaer som i liten grad dekkes i breddemediene, i hvor stor grad *Shifter* er sitert i breddemediene det siste året, ei heller hvor hyppig *Shifter* siteres på Stortinget eller i hvor stor grad *Shifter* har daglige nyhetsoppdateringer på sine nettsider. Dette er forhold nemnda mener at tilsynet skulle ha vurdert etter forskriften § 2 første ledd bokstav b, og som departementet i sitt høringsnotat understreket at var viktige vurderingsmomenter. Nemnda savner med andre

ord tilsynets vurdering av om Shifter når ut til allmennheten med viktig nyhetsjournalistikk innenfor sitt fagfelt som supplerer andre mediers dekning.¹⁴

Nyhetsoppdateringen er behandlet over. Vi vil her ta for oss tre dimensjoner ved stoffet som kan belyse nemndas øvrige ønsker:

- Om språk og begrepsbruk er forståelig for en alminnelig orientert leser.
- Om saken/temaet i de undersøkte *Kyst og Fjord*-artiklene har vært omtalt i breddemedier eller om de har en karakter som gjør det plausibelt at de kunne ha vært det
- Hvem er den implisitte leser i *Kyst og Fjords* artikler?

Språk

Den første analysen av hvorvidt *Kyst og Fjord* er en allment orientert publikasjon er om avisas språk og begrepsbruk er forståelig for en alminnelig orientert leser.

Vi finner i vår gjennomgang at språket i *Kyst og Fjord* i hovedsak er normalt norsk nyhetsspråk, men ispedd noen faguttrykk. Iblant er faguttrykkene forklart, iblant er de ikke.

I vår kvantitative analyse av 385 artikler har vi lagt inn en variabel som viser hvor mange faguttrykk i hver enkelt tekst som er vanskelige å forstå for en alminnelig leser utenfor feltet, men som ikke er forklart. Resultatet framgår av tabellen under:

---

¹⁴ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2023/09/Medieklagenemndas-avgjorelse.pdf>

Tabell 7. Antall ikke-allmenne faguttrykk i Kyst og Fjord per artikkel. N=385

Antall spesielle faguttrykk per artikkel (som ikke er forklart) ¹⁵	Prosentvis fordeling etter artikler
0	75
1	9
2	9
3	5
4	2
5 eller flere	2

Som vi ser, inneholder 25 prosent av artiklene faguttrykk som ikke vil være umiddelbart tilgjengelig for en normalt opplyst leser. Eksempler på slike uttrykk er ‘stubbing’, ‘pelagisk fiske’, ‘NVG-sild’ og ‘snurrevad’. Som man ser er dette begreper som nordmenn flest ikke umiddelbart vet betydningen av, men kan være kjent for folk som vokser opp langs kysten, som ikke er tilknyttet fiskeri. Det finnes også en del mer fiskeriintern terminologi knyttet til produkttyper, skipstyper/fangstredskaper, kvotetyper med mer. Eksempler på dette er: ‘SLUH-pris’, ‘SUK-trålere’, ‘nisepingere’, ‘fremmedbåter’, ‘åpen gruppe’ og ‘lukket gruppe’. Det er naturligvis en viss grad av skjønn bak en slik vurdering. Vi vedlegger derfor (vedlegg 1) en liste over de ordene og begrepene vi fant i artiklene og som vi oppfatter som ikke umiddelbart forståelige for en vanlig borger.

Selv om en del av fiskeriterminologien er noenlunde selvforklarende, for eksempel ‘fryst råstoff’, ‘15-metring’ og ‘linefiske’, forekommer det i noen artikler enkelte begreper som burde vært forklart hvis leseren ikke er i bransjen. Det overordnede inntrykket fra vår gjennomgang av 385 artikler er at språkbruken i *Kyst og Fjord* ikke er noe hinder for å forstå innholdet.

---

¹⁵ Listen over ord som er kategorisert som spesielle finnes i vedlegg 1 i denne rapporten.

Allmenn innretning

Ifølge punkt a) i forskriften skal artiklene være rettet til allmennheten. En slik formulering kan dels tolkes som et krav om stofftema (som må ha en viss allmenn interesse), men også som et krav om *på hvilken måte* det aktuelle teamet dekkes, om publikasjonenes tekster er innrettet på et allment publikum eller på spesielt interesserte lesere.

Vi har vurdert stoffet i *Kyst og Fjord* etter disse dimensjonene ved å se nærmere på nyhets- og featureartiklene i uke 49-utgaven.

Vi finner at stoffet umiddelbart er forståelig for en allment orientert leser. Dette nummeret har et særlig fokus på hvalfangst, et tema som har rikspolitisk interesse litt på samme måter som rovviltdebatten. Lederen slår fast at «Kvalnæringa må berges», som representerer et kystens perspektiv i den nasjonale (og internasjonale) debatten om hvalfangst. Flere av sakene i utgaven som stikkprøvene er hentet fra har nasjonal relevans, slik som endringer i forvaltningen, forholdet mellom sjøpattedyr og fiskeribestander, intern dynamikk i Småkvalfangerlaget og knapphet på granater til hvalfangst. Sakene er imidlertid veldig rike på detaljer, hvorav en stor del først og fremst er av interesse for bransjefolk.

Hvalfangst er i dette nummeret aktualisert av et møte i Småkvalfangerlaget i Svolve. Møtet er dekket i *Fiskeribladet* og i en rekke nord-norske lokalaviser. Saken «Spiser kvalen fiskerens fisk», som baserer seg på forskning fra Havforskningsinstituttet, er også dekket i *Fiskeribladet*, og kunne vært dekt av riksdekkende medier ut fra kriteriene for nyhetsverdier (jf. Handgaard mfl. 2013), selv om den ikke er det. Det samme gjelder saken «Har valgt tid og sted» om status i arbeidet med kvotemeldinga. Saken «Ble enige om kvoteavtale» (om fiske på Grønland) er dekt av NRK i tillegg til lokalaviser og bransjeaviser. Det gjelder også artikkelen **Fant skummel parasitt i brosma**, som ble omtalt i NRK så sent som 23.april 2024¹⁶. De fleste av temaene som dekkes i artiklene i vårt utvalg er dekt av en god del større og mindre lokalmedier langs kysten, i tillegg til *Fiskeribladet*.

---

¹⁶ [Parasitten Kudoa forvandler kysttorsk til ugjenkjennelig slimklump – NRK Nordland](#)

En indikasjon på *Kyst og Fjords* rolle i medieøkologien er hvordan andre medier forholder seg til avisa. Vi har sett på hvordan *Kyst og Fjord* refereres i øvrige medier og finner at de refereres forholdsvis hyppig i lokalaviser i Nord-Norge, særlig i Polaris-avisene, NRK distrikt. Derimot finner vi svært få tilfeller der *Kyst og Fjords* dekning sprer seg til riksmidier. Størstedelen av temaene som dekkes har således en ekstralokal rekkevidde, men med særlig interesse for folk bosatt langs kysten i Nord-Norge.

Henvendelsesform

Pressestøtten har alltid vært forbeholdt publikasjoner som retter seg til leseren som borger, ikke til leseren som f.eks. forbruker, personlig kristen eller som privatperson. Det gis ikke produksjonstilskudd til publikasjoner som er dominert av forbrukertester og livsstilsstoff. På samme måte vil støtte avgrenses mot en publikasjon som hovedsakelig retter seg til mottakeren som næringslivsaktør, ikke som deltaker i et politisk fellesskap. Vi har derfor undersøkt om *Kyst og Fjord* «snakker til» sine lesere som fiskere eller som borgere.

Journalistikk som inneholder råd til leseren som privatperson er, som vi har drøftet over, ikke å anse som demokratisk relevant stoff om samfunnet, men som klientalistisk stoff, på linje med forbrukerinformasjon og livsstilsråd som Kulturdepartementet ikke regner som støtteverdige. Som nevnt tidligere, finner vi nesten ingen tilfeller av råd til leserne i artiklene i vårt utvalg.

Vi har sett nærmere hvordan de redaksjonelle kommentarstoffet og nyhets- og featureartiklene i uke 49-utgaven snakker til sine lesere. Dette er til sammen 32 artikler.

Vi finner at 23 av disse henvender seg til leseren som borger (gjerne langs kysten), ikke som en person tilknyttet fiskeriene.

Videre vurderer vi at seks av artiklene henvender seg til leseren som fisker eller tilknyttet fiskeri. Dette gjelder:

Vil løfte kvoten 30 prosent

Gigantene får norsk kjølesystem - irrelevant for andre enn bransjefolk

Inngikk avtale om sørvisfartøy

Klar med nye kysttorsk-tiltak - veldig spesifikt med hensyn til geografi og fangstredskaper

Myra-sjark for skåringer – om en båttype utviklet særskilt for unge fiskere

De fleste har berget kvota – veldig fiskeriinternt nyhetsstoff

Felles for disse er at enten bruker mye bransjeintern terminologi eller at de først og fremst oppfyller nyhetskriteriene (jf. Handgaard mfl. 2013) hvis medlemmer av bransjen er den implisitte lezerskaren.

Dette gjelder også artikkelen **Julekveita er sikret**, men i tittelen henvender journalisten seg aktivt til et mer allment publikum.

Vi finner også to saker, der teksten er klart av allmenn interesse, men der man i tittelen henvender seg til en bransjeintern leser:

Paris vil styre sesongen – Paris- er her bransjeinternt forstått som Parisavtalen, som pålegger en annen bruk av drivstoff enn tidligere, og som ifølge den forskningsbaserte artikkelen vil påvirke innretningen på fisket i framtiden.

Her havner nota di – Bortsett fra tittelen som snakker direkte til en fisker (vi formoder at det ikke er så mange andre som eier nøter), er dette en allment interessant og grundig reportasje om hva som skjer med ødelagte fiskeredskaper som blir kildesortert.

Vår samlede vurdering er at størstedelen av stoffet henvender seg til en allment orientert leser, i tillegg til en fisker. En god del av stoffet kunne ha vært omtalt i breddemedier, særlig langs kysten.

6. Konklusjon

Kyst og Fjord er tilsluttet pressens selvdømmeordning, og kildebruken er i tråd med profesjonelle journalistiske standarder.

Publikasjonen har en overvekt av dagsaktuelt nyhetsstoff og publiserer redaksjonelt kommentarstoff på s. 2 og 3 i hver utgave. *Kyst og Fjord* publiserer en stor andel leserinnlegg og kronikker og gir samlet sett et omfattende bidrag til samfunnsdebatten om fiskeristruktur og utviklingen av kysten. Vår vurdering er at *Kyst og Fjord* oppfyller kravene til stoffsammensetning jf. vedtektenes § 5 c).

Kyst og Fjord er en næringsavis om fiskeri, forankret i et geografisk avgrenset område. I utgangspunktet er dette for smalt til å kvalifisere som et lokalt alenemedium, men den dekker fiskerinæringen langs hele kysten systematisk og bredt.

Vi har vurdert om *Kyst og Fjord* retter seg mot allmennheten langs tre dimensjoner: språk, allmenn innretning og henvendelsesform.

En fjerdedel av artiklene inneholder bransjeinterne begreper, men det meste av innholdet i *Kyst og Fjord* er forståelig for en allment orientert leser, og særlig en leser bosatt i fiskerisamfunn langs kysten.

En del av temaene i *Kyst og fjord* dekkes av lokalaviser langs kysten, i *Fiskeribladet* og i noen tilfeller NRK. I tillegg har bransjen selv vurdert at avisen har karakter av å være en «kystens lokalavis». Den samlede vurderingen her blir derfor at *Kyst og Fjord*, tross den smale profilen, bringer innhold som er relevant for allmennheten langs kysten.

I vår stikkprøve av en utgave har om lag en fjerdedel av det redaksjonelle stoffet en henvendelsesform som indikerer at den implisitte leseren er en fisker. Ytterligere noen artikler har innslag av det samme. Brorparten av stoffet henvender seg etter vårt skjønn også til en bredere allmennhet.

Referanser

- Allern, Sigurd (2001) *Nyhetsverdier*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Bastiansen, Henrik (2009) *Lojaliteten som brast. Partipressen i Norge fra zenit til fall*. Oslo: Norsk pressehistorisk forening.
- Bjerke, P. (2021) *Innholdsanalyse av Subjekt. Utgivelsesåret 2020*. Rapport nr. 111/2021. Volda: Høgskulen i Volda
- Bjerke, Paul og Halvorsen, Lars J. (2018) *Kulturtidskriftene En analyse av kulturtidsskriftene i Norge*. Bergen; Fagbokforlaget.
- Bjerke, P., Halvorsen L.J., Flo, I., og Heggdal, A.F. (2019). *Innholdsanalyse av Dagbladet Pluss*. Rapport 96/2019, Volda: Høgskulen i Volda.
- Bjerke, P. og Halvorsen, Lars J. (2020) *Innholdsanalyse av Medier24. Utgivelsesåret 2019*. Rapport nr. 103/2020. Volda: Høgskulen i Volda
- Bjerke, P. og Halvorsen, L.J. (2023). *Pressestøtten*. Stamsund: Orkana akademisk.
- Bjerke, P., Aker T. K., Flo, I. og Halvorsen, L.J. (2022) *Innholdsanalyse av Resett. Utgivelsesåret 2021*. Rapport nr. 118/2022. Volda: Høgskulen i Volda.
- Bjerke, P., Halvorsen L.J., Flo, I., og Heggdal, A.F. (2019). *Innholdsanalyse av Dagbladet Pluss*. Rapport 96/2019, Volda: Høgskulen i Volda.
- Denscombe, M. (2017). *The good research guide - for small-scale social research projects*. London: McGraw Hill Education.
- Halvorsen L.J og Bjerke, P. (2019) *Innholdsanalyse av Korsets Seier*. Rapport 99/2019, Volda: Høgskulen i Volda.
- Halvorsen, Lars J. (2023). *Fagpressen og pressestøtten*. i Aker, T.K. og Bjerke, P. (2023). *Fagpressen 125 år. (s.157-176)*. Stamsund: Orkana akademisk.
- Handgaard, B., Simonsen, A.H., Stensen, S. (2013). *Journalistikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 43ff
- Halvorsen L.J., Bjerke, P. og Aker T. K. (2023) *Innholdsanalyse av 12 riksdekkende nyhets- og aktualitetsmedier, utgivelsesåret 2022*. Rapport nr. 121/2023. Volda: Høgskulen i Volda.

- Hellerud, Oddvar (form.) (1967). Om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse. Oslo: Stat- og pressekomiteén.
- Hellevik, O. (2009). *Forskningsmetode i Sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Høst, S. (1992). *Innholdsanalyse av Fiskaren*. Rapport til Medieavdelingen i Kulturdepartementet.
- Høst, S. (2004) *Hva er en avis IJ-rapport nr.3/2004*. Fredrikstad: Institutt for journalistikk.
- Høst, S. (2017) *Avisåret 2016*. Rapport nr. 84/2017. Volda: Høgskulen i Volda.
- Mathisen, Birgit Røe (2019) 'Hvit, voksen og elitedominert' i Mathisen & Morlandstø (red) *Blindsoner og mangfold*. Stamsund: Orkana Akademisk.
- NOU 1992:14 Mål og midler i pressepolitikken. Oslo: Kulturdepartementet.
- NOU 1999:27 «Ytringsfrihed bør finde Sted» — Forslag til ny Grunnlov § 100. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- NOU 2010:14 Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte. Oslo: Kulturdepartementet.
- NOU 2017:7 Det norske mediemangfoldet — En styrket mediepolitikk for borgerne. Oslo: Kulturdepartementet.
- Overrein, P. & Madsen, R. (2019) Om partipressens korporative system - et søkelys på seks Høyrepresseaviser. *Mediehistorisk tidsskrift*.
- Sjøvaag, H. (2015). Ligner NRK på de andre nettavisene?. Vox Publica 25.mars 2015. <https://voxpathlica.no/2015/03/ligner-nrk-paa-de-andre-nettavisene/>
- Østby, H., Helland K., Knapskog K., Larsen, L. O. og Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag – 4 utgave*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vedlegg 1. Bransjeinterne ord og uttrykk

stubbing – forklart

15-metringen

HRS Nord-Norge

deltakerloven

registeres på seddel

dobbeltfryste filetprodukter

prisdifferansen i forhold til substituttene

Prispremien

salgslagenes

ferskreker

dobbeltfryste filetprodukter av torsk

kjøpere nedstrøms i verdikjeden

substituttene

billigere hvitfiskprodukter

SLUH-pris

NOR-fartøy

A-kvalitet

Saltfisk

konvensjonelle produkter

bearbeidet sjømat

stampen

50-metringene

Linefisker

pelagiske fiskerier

samfengt

prisen går i mink

pinnene til over rekka

båten lagt i tampene,

omregnes til kroner etter margin

9000 maksimalt tillatt biomasse (MTB) skjermer selskap opp til 6 lisens og 7 prosent av

lisansene

Beregnet proveny av Naturressursskatt skal legges på produksjonsavgift og inngå i denne fullt ut.

Fordeles etter nøklene i havbruksfondet og bevilges etter diss

gitt de forutsetninger som lå for auksjon i 2022

investeringsnøytral

kontantstrømsbasert overskuddsmodell

AIS-baserte anløpssteder

kilenot

strukturpolitikk
Volstaddommen
dra et bruk
avgangsmeldigene (DEP)
sedimentkjerne
mareano
toksiske
nisepingere
kystreferanseflåten, ilene,
fjordlinjer
grunnlinjer
bruket
NVG-sild
strukturkvoter i alle gruppene
kontrahert
firemila
fjordlinja
grunnlinjene
9 kveiler snurrevadtou
stor kyst, snurrevad
fartøy over 28
NVG-sild
Lottsystemet
Totalkvoten for nordøst-arktisk torsk for 2024 ble satt til 453 w427 tonn
grunnlinjen
fiskarkollega Tom Erik Erikstad som han rør sammen med
Nor-Dan 35-sjark med bulb
Gir med ZF280 og cruisecommand-teknologi.
ringvirkningsanalyse MSC-sertifiseringen
MSC-sertifikatet
kysttorsk nord for og sør for 67-graden
pelagisk fiskeri
stor kyst
sekskiping
lårsegl og gaffelsegl
ringnot
SUK-trålerne
føringsfartøy
snurrevadbåtene
plugandpayløsning
snurrevadbåten

bommen
vhf-kurs
jåss
stamp
svart nedi egga
fremmedbåter
sirkularitet
biopolymerer
populasjonseffekter
avklaringsfasen
dispergeringsbasseng
asimut-thruster
snurrevad
rsw-tanker
moonpool
ensilasjeproduksjon
mottaksbuffer
ERS,
mesopelagisk fisk
sirkulærøkonomi
nvg-sild
Marne Stewardship Council
sløyd vekt
rund vekt
gnaging
slite tamper
kvotebonus
åpen gruppe
fartøykvoten i lukket gruppe
stor kyst
grunnlinjene
2 lengder a 9 kveiler snurrevadtau
fjordlinja
fløylinefisket
snurrevadflåten
juksa
juksafisket
kjøper mest på hjul
sjøvær
blå linjene
Henningsværboksen

snurrevad

Leveransen skjer sammen med Yanmar Europe og omfatter en Yanmar 6EY26WS med en effekt på 1920 kW og to Yanmar 6EY22ALWS med henholdsvis 1200 og 900 kWe.

Linefartøyet

delvis auksjonsplikt

fryst råstoff

krav til ERS og sporing,

snurrevad

lofotreguleringen,

EFS

NTP

leveringspliktige trålerne

pliktrålerne

fryst råstoff

nøytrale fryselerager

snurrevad

juksa

garnkvantum

trommel-line

settstrekk

fryst råstoff

autoline

snabeluer

den pelagiske flåten

ringnotbåter

NVG-sild

krabbeområdet - imlisitt forklart

MSC-merket

juksafiske

D5 sertifikat

åpen og lukket gruppe for kongekrabbekvoter

kystfiskekvota

ungdomstillegeget for åpen gruppe-fiskere

Barentswatch

rund oppdrettstorsk

iselje

snurrevadflåten

fullstrukturerte

nåverdi per budsjettkrone

juksabåter

rundfisk,

biomasse (MTN)
utsett (MTU)
samfengt
midnattmelding
låsettingsfiske
ERS-forskriften
senke piratflagget
snurrevadskipper
Multistråle-ekkoloddet
Midtskott
Bulk
sertifikat Bankfiske 2A1
snurpe- og snurrevadfartøyet
vrakere
føringsbåter
industrietrålkonsesjon
basistonn
pelagisk pott
KERAK-kvoten
kvotefaktorer
snurrevadbåter
linestamper
sokning
not, snurrevad
fryst og ferskt råstoff
snurrevad
line/autoline
det uregulerte fisket
overfiske/underfiske
direktefiske
salfisk
kontrahert
predasjon
predator - forståelig etter hvert
strukturkvoter
åpen gruppe
juksa
Miljøfyrtårn
pelagisk
travelift
snurrevad

grunnlinje,
grunnlinjen
åpen gruppe
lukket gruppe
ressursrenta,
grunnlinja
pelagisk
snurrevad